

ARUANNE

Aruanne hõlmab ajavahemikku 01.07.11 – 30.06.12

Koostatud Eesti Vabariigi Valitsuse poolt meetmete kohta, millega jõustuvad Eesti Vabariigi Valitsuse poolt 24. jaanuaril 2000 alla kirjutatud Euroopa Sotsiaalkindlustuskoodeksi sätted.

I. Koodeksi sätted on seotud järgmiste õigusaktidega Eesti sotsiaalkindlustuse süsteemis.

Seadused:

- 1) Ravikindlustuse seadus – osad II, III, VI, VIII ja XII;
- 2) Riikliku pensionikindlustuse seadus – osad V, VI, IX, X ja XII;
- 3) Tööturuteenuste ja -toetuste seadus – osad IV ja XII;
- 4) Töötuskindlustuse seadus – osad IV ja XII;
- 5) Töölepingu seadus – osad IV, VIII ja XII;
- 6) Avaliku teenistuse seadus – osa IV;
- 7) Töötajate distsiplinaarvastutuse seadus – osa IV;
- 8) Individuaalse töövaidluse lahendamise seadus – osad IV ja XII;
- 9) Riiklike peretoetuste seadus – osad VII ja XII;
- 10) Elatisabi seadus – osa VII ja osa XII;
- 11) Sotsiaalmaksuseadus – osad II, III, V, VI, IX, X, XII;
- 12) Perekonnaseadus – osad VII ja X;
- 13) Vanemahüvitise seadus – osad VII ja XII;
- 14) Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus – osa VII;
- 15) Haldusmenetluse seadus – XII;
- 16) Tervishoiuteenuste korraldamise seadus – XII.

Vabariigi Valitsuse määrused:

- 1) Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamise ajutise korra kohta – osa VI;
- 2) Püsiva töövõimetuse, selle tekkimise aja, põhjuse ja kestuse arstliku töövõimetuse ekspertiisiga tuvastamise kord – osad VI ja IX;
- 3) Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu – osa II ja osa VIII;

- 4) Haiguste loetelu, mille ravimiseks või kergendamiseks mõeldud ravim kantakse piirhinna või hinnakokkuleppe olemasolu korral ravimite loetellu soodustuse protsendiga 100 või 75 – osa II;
- 5) "Töötuskindlustuse seaduse" alusel kindlustatu keskmise ühe kalendripäeva töötasu ja Eesti keskmise ühe kalendripäeva töötasu arvutamise kord – osa IV;
- 6) Eesti keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava ühe kalendrikuu tulu suuruse arvutamise kord – osa VII.

Sotsiaalministri määrused:

- 1) Riikliku pensioni määramise, ümberarvutamise ja maksmise juhend – osad V, VI, IX ja X.
- 2) Eesti Haigekassa ravimite loetelu – osa II;
- 3) Omaosaluse alusmäär ja ravimihüvitise maksimaalmäär – osa II;
- 4) Eesti Haigekassa ravimite loetelu koostamise ja muutmise kord ning loetelu kehtestamise kriteeriumide sisu ja kriteeriumidele vastavuse hindajad – osa II;
- 5) Ajutise töövõimetuse hüvitise määramiseks ja maksmiseks vajalike dokumentide ja andmete koosseis ning hüvitise määramise ja maksmise kord – osad III, VI ja VIII;
- 6) Töövõime kaotuse protsendi määramise juhend – osad VI ja IX;
- 7) Kutsehaiguste loetelu – osa VI.

Seadusandlus on kättesaadav veebiaadressil www.riigiteataja.ee ning inglise keeles www.legaltext.ee

II. Perioodiliste hüvitiste standarditele vastavuse hindamine on esitatud kas seisuga 31. detsember 2011 või sama aasta aastakeskmiste näitajate alusel. Seejuures meeslihttöölise palga osas on kasutatud Sotsiaalministeeriumi hinnangulisi prognoose, kuivõrd Riigi Statistikaametil on viimased andmed tootmises töötava meeslihttöölise tunnipalga kohta 2008. aasta kohta. Töötlusandmed 2010. aasta Euroopa Liidu töötasu struktuuri uuringu kohta valmivad 2012. aasta oktoobris.

Sotsiaalkindlustusega hõlmatud isikute ja sotsiaalkindlustushüvitisi saavate isikute arvstatistika on antud seisuga 31. detsember 2011.

Eesti õigusakte ja praktikat on analüüsitud 31. detsembri 2011 seisuga, kui pole näidatud muud kuupäeva.

II OSA – ARSTIABI

Artikkel 8

Muudatusi pole.

Artikkel 9

- A. Kaitstavate isikute ringi puhul viidatakse koodeksi artikli 9 lõikele (c).
- B. Muudatusi pole. Parandatud on eelmises aruandes esinenud viide seadusele. Sotsiaalmaksuseaduse alusel maksab vald või linn sotsiaalmaksu sealhulgas Eestis elava isiku eest, kes hooldab puudega isikut sotsiaalhoolekande seaduse § 28² alusel (mitte perekonnaseaduse § 105 alusel) ja kellele valla- või linnavalitsus maksab toetust puudega isiku hooldamise eest (vt vajadusel ka Artikli 48 all esitatud informatsiooni).
- C. Värskendatud statistilised andmed (*Jagu III Artikkel 74*)
  - a) Haigekassas kindlustatud isikud seisuga 31. detsember 2011 oli 1 245 469 (Haigekassa andmed);
  - b) Eesti elanike arv seisuga 1. jaanuar 2012 oli 1 339 662 (Eesti Statistikaameti andmed);
  - c) kindlustatud isikute arv moodustab ca 93,0% elanike koguarvust.

Artikkel 10

- A. Haigekassa poolt tasutavate teenuste loetelu on sätestatud Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2011. a määruses nr 159 “Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu”. Samuti on samas määruses sätestatud soodushinnaga müüdavate ravimite loetelu (sealhulgas haigused, mille ravimiseks või kergendamiseks müüakse ravimeid soodushinnaga) ja kindlustatute nimekiri, kes soodushinnaga ravimeid võivad osta.

Enamasti on kõigil soodusravimite loetellu kantud ravimitel nn baassoodusmäär 50%, v.a. omaosaluse alusmäär, mis 2011. a oli 3,19 eurot retsepti kohta ja soodustuse maksimaalmäär 12,79 eurot retsepti kohta. 2012. aastal eelnimetud alusmäärad muutunud ei ole.

- B. Koduvisiidi ja ambulatoorse eriarstiabi visiiditasu piirmäär oli 2011. a ja on 2012. a 3,2 eurot. Koduvisiidi ja ambulatoorse eriarstiabi osutamise eest ei võeta visiiditasu rasedalt ja alla 2-aastaselt isikult. Samuti ei võeta visiiditasu, kui vältimatu ambulatoorse eriarstiabi osutamisele järgneb vahetult statsionaarse tervishoiuteenuse osutamine või kui kindlustatud isik suunatakse ambulatoorse eriarstiabi osutaja juurde sellesama tervishoiuteenuse osutaja teise tervishoiutöötaja või teise tervishoiuteenuse osutaja sedasama tervishoiuteenust osutava tervishoiutöötaja juurde.

Voodipäevatasu piirmäär oli 2011. a ja on 2012. a 1,6 eurot.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 26. septembri 2002. a määrusele nr 308 „Haiguste loetelu, mille ravimiseks või kergendamiseks mõeldud ravim kantakse piirhinna või hinnakokkuleppe olemasolu korral ravimite loetellu soodustuse protsendiga 100 või 75“ tasub Eesti Haigekassa patsiendile väljakirjutatud ravimite eest (v.a. omaosaluse alusmäär, mis 100% ja 75% soodustuse korral retsepti kohta oli 2011. a ja on 2012. a 1,27 eurot).

Nende Eesti Haigekassa ravimite loetellu kantud ravimite osas, millele ei ole kehtestatud 75% või 100% soodusmäära või mida kasutatakse muudel näidustustel kui nende soodustingimustes määratletud, tasub Eesti Haigekassa patsiendile väljakirjutatud ravimite eest 50% (v.a. omaosaluse alusmäär, mis oli 2011. a ja on 2012. a 3,19 eurot retsepti kohta ja arvestades, et soodustuse maksimaalmäär oli 2011. a ja on 2012. a 12,79 eurot retsepti kohta).

Täiendav ravimihüvitis. Haigekassa hüvitab täiendavalt kalendriaastas kindlustatud isiku ambulatoorseks raviks vajalike ja ravimite loetellusse kantud ravimite ostmiseks põhjendatult ja tõendatult tasutud summad. Summast 384 kuni 640 eurot hüvitas haigekassa 2011. a ja hüvitab 2012. a 384 eurot ületavast osast 50%. Summast 640 kuni 1300 eurot hüvitas haigekassa 640 eurot ületavast osast 75%. Täiendav ravimihüvitis võib kalendriaastas ulatuda 623 euroni.

C. 2011. aastal kasutati Haigekassa eelarvest haiguste ennetamiseks 6,5 miljonit eurot (ca 50% sellest kulus koolitervishoiuteenusele) ja eraldati terviseedenduse projektidele 0,8 miljonit eurot.

2011. aastal rahastati järgmisi haiguste ennetamisele suunatud tegevusi: pärilike haiguste sünnieelne diagnostika, vastsündinute fenüülketonuuria ja hüpotüreosi uuringud ja kuulmis-kriinings, koolitervishoid, noorte reproduktiivtervise arendamine, noorsportlaste tervisekontroll, rinnavähi varajane avastamine, emakakaelavähi varajane avastamine, südamehaiguste ennetamine riskirühmadele ja osteoporoosi varajane avastamine.

Haiguste ennetamine on 2011. aastal toimunud üldiselt plaanipäraselt. Eelneva perioodiga võrreldes vähenes invasiivse diagnostika vajadus. Kavandatust vähem kulus ka rinna- ja emakaelavähi sõeluuringutele, südamehaiguste ja osteoporoosi varajase avastamise projektile seoses väikesema vajaduse või uuringus osalemisega

2012. aastaks on ennetustegevuseks planeeritud kokku 7,3 miljonit eurot.

D. Haigekassa rahastab tervise edendamise projekte ravikindlustuse seaduse paragrahv 4 alusel.

Haigekassa nõukogu kinnitatud tervise edendamise ja haiguste ennetamise ühtsed prioriteetid on südame-veresoonkonna haiguste ennetamine, pahaloomuliste kasvajate varajane avastamine, kodu-ja vaba aja vigastuste ja traumade ennetamine, laste tervislikule arengule suunatud tegevus ja patsiendi teadlikkus.

Haigekassa tervise edendamise tegevused viiakse läbi kooskõlastatult Sotsiaalministeeriumiga ja haigekassa nõukogu kinnitatud prioriteetidest lähtudes. Tervise edendamise projektide elluviimiseks kasutati 2011 aastal 806 tuhat eurot. 42% kõigist kuludest – vigastuste vältimisega seotud tegevustele. Vigastuste ennetamise tööd tehti kõigis maakondades ja kahes suuremas linnas. Anti välja kordustrukk imikute ja väikelaste vigastuste vältimise kohta ning korraldati ka noorte vigastussurmade vähendamise kampaaniat. Aasta-aastalt on suurenenud ka laste tervislikule arengule suunatud tegevuste kulud, sealhulgas laste hammaste tervise projekt ning tervise edendamine lasteaias ja koolis. Otse kogu rahvastikule mõeldud üritusi on jäänud vähemaks, sest keskendutakse riskirühmadele või sidusrühma esindajatele, kelle kaudu jõutakse sihtrühmani. Koolitatud on tervishoiu- ja hariduspersonali. Alates 2011. aastast ei anta enam interneti teel seksuaaltervise alast nõu.

Artikkel 11

Muudatusi pole.

Artikkel 12

1. Muudatusi pole.
2. Muudatusi pole.

III OSA – HAIGUSHÜVITIS

Artikkel 14

Muudatusi pole.

Artikkel 15

- A. Kaitstavate isikute ringi puhul viidatakse koodeksi artikli 15 lõikele (b).
- B. Muudatusi pole.
- C. Värskendatud statistilised andmed (*Jagu II, Artikkel 74*):
  - a) majanduslikult aktiivsete kindlustatute arv seisuga 31. detsember 2011 (Haigekassa andmed) oli 568 434;

- b) Eesti rahvastiku koguarv seisuga 1. jaanuar 2012 oli 1 339 662 (Statistikaameti andmed);
- c) Majanduslikult aktiivsete kindlustatud isikute arv moodustab 42,4% elanike koguarvust

Artikkel 16

Haigushüvituse arvestamise suhtes viidatakse koodeksi artiklile 65.

Jaod I ja II, Artikkel 65

A. Parandatud on eelmises aruandes tehtud viide hüvitise määrale: Haigushüvitise määr on järgmine: 80 % alla 12-aastase lapse kodus või haiglas põetamise korral ja haige pereliikme kodus põetamise korral (mitte vaid 12-aastase lapse kodus põetamise korral).

Hüvitise suurusele või hüvitise arvutamisel arvesse võetavale töötasule ei ole sätestatud ülemmäära. Samuti ei ole olemas ülempiiri töötasule, millelt sotsiaalmaksu makstakse. Siiski, füüsilisest isikutest ettevõtjate ettevõtlusest saadud tulu on maksustatav sotsiaalmaksuga ainult kuni 15-kordselt palga alammääralt arvatud summalt kuus (Sotsiaalmaksuseaduse § 2 lg 1 p 5). Sotsiaalmaksu määr on 33 protsenti maksustatavalt summalt. 2011. aastal oli täistööaja korral kuupalga alammäär 278,02 eurot ja vastavalt sellele oli füüsilisest isikutest ettevõtjate sotsiaalmaksuga maksustatava tulu ülempiir 4170,30 eurot kuus. Alates 1. jaanuarist 2012. a on töötasu alammääraks 290 eurot kuus.

Haigushüvitis maksustatakse tulumaksuga (2011. aastal oli ja 2012. a on maksu määr 21% ja tulumaksuvaba 144 eurot kuus).

B, C.

Kindlustatud isikute keskmine sotsiaalmaksuga maksustatud tulu 2011. aastal oli 744,73 eurot kuus (Sotsiaalkindlustusameti andmed). Vastavalt oli 2011. aastal koodeksi artikli 65, lõige 6 (c) kohaselt määratletud meesoskustöölise ühe kuu brutotöötasu järgmine:

$$1,25 * 744,73 = 930,91 \text{ eurot}$$

D. Haigushüvitise suurus standardsele hüvitisajaajale (statsionaarse ravi korral) ühe kuu jooksul

2011. aastal oli järgmine:

$$0,7 * 930,91 = 651,64 \text{ eurot}$$

E, F. Peretoetuste suurus kahe lapsega standardsele hüvitisajaajale oli 2011. aastal 38,35 eurot kuus. Peretoetuste maksmine ei ole seotud vanemate töötamise või muu

sotsiaalkindlustushüvitise saamisega, s.t. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka haigushüvitise saamise ajal.

G. Standardse hüvitisesaaja haigushüvitise brutoasendusmäär on:

$$(651,64 + 38,35) / (930,91 + 38,5) = 71,2\%.$$

Artikkel 17

Hüvitise saamiseks on töötajatele ja FIE-dele kehtestatud ooteperiood 14 kalendripäeva. Füüsilisest isikust ettevõtjatele tekib kindlustuskaitse äriregistrisse või maksukohustuslaste registrisse kandmisest arvestatava neljateistkümnepäevase ooteaja möödumisel.

Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmetele, üle kolmekuuse tähtajaga või tähtajatu töövõtu-, käsundus- või muu teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõigusliku lepingu alusel töö- või teenustasusid saavatele isikutele on kehtestatud ooteperiood 3 kuud, mille arvestus algab ravikindlustuse andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemisest. Ooteperioodi ei kohaldata, kui ravikindlustuse andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemiseks vajalikud dokumendid esitatakse haigekassale isiku kehtiva kindlustuskaitse ajal.

Artikkel 18

1. Muudatusi pole.

Vastuseks Komitee küsimusele kuuenda raporti kohta haigushüvitise osas selgitame järgmist.

Vastavalt ravikindlustuse seadusele on kindlustatud isikul õigus saada haigushüvitist kuni kuupäevani, millal ta töövõime on taastunud või kuni kuupäevani, kuni tema püsiv töövõimetus on kindlaks tehtud, kuid mitte enam kui 182 järjestikust kalendripäeva. Maksimaalne hüvitise kestvus on 250 kalendripäeva aastas.

Vastavalt ravikindlustuse seadusele on Haigekassa kohustatud maksma haigushüvitist kuni 182 järjestikuse kalendripäeva eest ühe haigusjuhtumi kohta (240 kalendripäeva tuberkuloosi puhul). Vastavalt seadusele on maksimaalne päevade arv kalendriaastas 250 kalendripäeva.

Näiteks kolme erineva järjestikuse haigusjuhtumi puhul on isikul õigus hüvitist saada kuni 250 kalendripäeva eest kalendriaastas.

Esiteks, sellised haigusjuhtumid, kus isik on haige üle 250 päeva kalendriaastas on väga haruldased.

Teiseks, kuna 250 päeva limiit on piiratud vaid kalendriaastaga, on võimalik hüvitist saada ka rohkem kui 250 järjestikust päeva. Näiteks kui inimene jääb haigeks aprillis või hiljem, siis on tal õigus sellel aastal saada hüvitist 250 järjestikust päeva ja järgneval aastal on tal võimalik hüvitist edasi saada. Seega on maksimaalne võimalik hüvitise periood 500 järjestikust päeva. See muudab aga haigusjuhtumid, kus isikul pole võimalik haigushüvitist saada, veelgi erandlikumaks.

Kolmandaks, vastavalt ravikindlustuse seadusele on isikul õigus haigushüvitist saada kuni ta on võimeline taas töötama või kuni tema püsiv töövõimetus on kindlaks tehtud. Püsiva töövõimetus teeb kindlaks Sotsiaalkindlustusamet. Töövõimetus määras 40-100% annab isikule õiguse taotleda töövõimetuspensionit. Sellisel juhtumil on isik kaetud teise hüvitisega, mis tagab selle isikule ka sissetuleku.

Viimaseks, 250 päeva piirang on kohaldatav vaid haigushüvitise puhul (rahaline hüvitis) ning isikul on võimalus vajalikku ravi saada täies ulatuses.

2. Muudatusi pole.

IV OSA – TÖÖTUSHÜVITIS

Artikkel 20

Muudatusi pole.

Artikkel 21

A. Viidatakse koodeksi Artikli 21 lõikele (a).

B. Muudatusi pole.

C. 2011. aastal laekus töötuskindlustusmaksid 588 031 kindlustatult. Töötajate ja töötute arv kokku oli 2011. aastal 695 900 inimest. Kindlustatud isikute arv moodustas seega töötajate ja töötute koguarvust 84,5%

Artikkel 22

A. Töötuskindlustushüvitise suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 65.

Jaod I ja II, Artikkel 65

Töötuskindlustushüvitise pealt makstakse tulumaksu 2011. aastal oli maksumäär 21% ja tulumaksuvaba miinimum 144 eurot kuus;

B, C. Kindlustatud isikute keskmine sotsiaalmaksuga maksustatud tulu 2011. aastal oli 744,73 eurot kuus (Sotsiaalkindlustusameti andmed). Vastavalt sellele oli 2011. aastal Artikli 65, lõige 6 (c) kohaselt välja valitud meesoskustöölise ühe kuu brutotöötasu:

$$1,25 * 744,73 = 930,91 \text{ eurot}$$

D. Töötuskindlustushüvitise suurus standardsele hüvitiesaajale (esimese 100 töötuspäeva vältel) on ühe kuu kohta:

$$0,5 * 930,91 = 456,46 \text{ eurot.}$$

E, F. Peretoetuste suurus kahe lapsega standardsele hüvitiesaajale oli 2011. aastal 38,35 eurot kuus. Peretoetuste maksmine ei ole seotud töötamise ega muude hüvitiste saamisega, s.t. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka töötuse ajal.

G. Vastavalt on standardse hüvitiesaaja töötuskindlustushüvitise brutoasendusmäär:

$$(465,46+38,35) / (930,91 +38,35) = 52,0 \%$$

Artikkel 23

Muudatusi pole.

Artikkel 24

1. Muudatusi pole.
2. Muudatusi pole.
3. Muudatusi pole.
4. Muudatusi pole.
5. Muudatusi pole.

V OSA – VANADUSHÜVITIS

Artikkel 26

Sisulisi muudatusi pole. Naiste pensioniiga oli 2011. aastal 61 aastat ja 6 kuud ning meestel 63 aastat. 2012. aastal on naiste pensioniiga 61 aastat ja 6 kuud ning meestel 63 aastat.

Artikkel 27

A. Viidatakse koodeksi artikli 27 lõikele (b).

B. Muudatusi pole.

C. Värskendatud statistilised andmed (*Jagu II Artikkel 74*):

- a) majanduslikult aktiivsete kindlustatute arv seisuga 31. detsember 2011 (Haigekassa andmed) oli 568 434;
- b) Eesti rahvastiku koguarv seisuga 1. jaanuar 2012 oli 1 339 662 (Statistikaameti andmed);
- c) majanduslikult aktiivsete kindlustatud isikute arv moodustab 42,4% elanike koguarvust.

Artikkel 28

A. Vanaduspensioni arvutamise suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 66.

2012. aastal on pensioni baasosa 120, 2069 eurot kuus ning aastahinne 4, 515 eurot kuus ning rahvapensioni määraks kuus 134, 10 eurot kuus. Vastavalt riikliku pensionikindlustuse seaduse § 11 lg 6 isikule, kelle vanaduspension osutub väiksemaks rahvapensioni määrast, makstakse vanaduspensioni rahvapensioni määras, s. o. 2012. aastal 134, 10 eurot kuus.

Jaod I ja III Artikkel 66

a. Tavalise täiskasvanud meeslihttöölisena käsitletakse tööstuses töötavat meeslihttöölisest Rahvusvahelise Ametialade Klassifikatsiooni ISCO-08 ametiala kood 9 järgi.

b. 2011. aastal oli tavalise meeslihttöölise keskmine brutotunnitasu täis- ja osalise tööajaga töötamise korral 3 eurot ja 39 senti (arvutuse aluseks on Statistikaameti 2010. aasta oktoobrikuu uuring (täis- ja osalise tööajaga töötajate brutotunnitasu), mille andmetel oli meeslihttöölise (pearühm) brutotunnitasu 3 eurot ja 09 senti ning 2011. aasta oktoobris läbiviidud soolise palgalõhe uuring, mille järgi oli töötleva tööstuse meestöötajate keskmine brutotunnipalk 5,51 eurot). Arvutuste kohaselt moodustas meeslihttöölise oktoobrikuu brutotunnitasu 61,4% töötlevas tööstuses töötava meeslihttöölise brutotunnitasust. Sellega on prognoosi järgi meeslihttöölise tunnipalk 3,39 eurot ning arvestuslik brutokuupalk 560 eurot (keskmine tundide arv 165,4 Statistikaameti palgaarvestuse andmetel).

Kuivõrd tulumaksuvaba miinimum 2011. aastal oli 144 eurot kuus ja tulumaks 21% ning töötuskindlustusmaks 2,8%, siis netopalk oli antud juhul 455,83 eurot (maksid pensionikindlustuse II sambasse on arvestatud pooles mahus (1%).

c. Vastavalt pensionivalemile oli 30-aastase staažiga standardse hüvitiesaaja vanaduspension 2011. aastal $114,6575 + 4,343 * 30 = 244,95$ eurot

d, e. Pensionikindlustatule ei maksta naise kohta peretoetust ei töötamise ega ka pensioni saamise perioodil.

f. 2011. aastal moodustas standardse hüvitiesaaja (mees koos vanaduspensionieas oleva naise) vanaduspension $(244,95 + 128,45) / 455,83 * 100 = 81,9\%$ tavalise meeslihttöölise netopalgast.

C. Alates 1. aprillist 2002 indekseeritakse pensionid iga-aastaselt 1. aprillil. Indeks sõltub võrdsetes osades tarbijahinnaindeksi aastasest kasvust ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise kasvust (Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26). Alates 1. aprillist 2008 indekseeritakse pensione indeksiga, mille suurus sõltub 20% tarbijahinnaindeksist ja 80% sotsiaalmaksust.

1. aprillil 2012 kinnitas Vabariigi Valitsus indeksi väärtusega 1,044 ning kinnitatud indeksi alusel arvutas Sotsiaalkindlustusamet rahvapensioni määra, pensioni baasosa ja aastahinde uued väärtused vt (art 28).

Artikkel 29

Muudatusi pole.

Artikkel 30

Muudatusi pole.

Vastuseks Komitee küsimusele kuuenda raporti kohta vanadushüvitise osas selgitame järgmist:

Vastavalt riikliku pensionikindlustuse seadusele peatatakse riikliku pensioni maksmine vabadusekaotuse kandmise ajaks, vahi all oleku ajaks või kohtu poolt määratud meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendi kohaldamise ajaks.

Põhjus, miks puudub erisäte selle kohta, et isikule tuleks maksta pensionist ülejääv osa, on see, et isiku ülalpidamise kulud kinnipidamisasutuses on reeglina kõrgemad kui isiku pension. Vastavalt Justiitsministeerumi andmetele oli 2012. aastal isiku keskmine ülalpidamiskulu vanglas 991 eurot. Keskmine pension 2011. aastal oli 305,1 eurot. Keskmine ülalpidamiskulu vanglas oli võrreldes keskmise pensioniga seega rohkem kui kolm korda kallim. Inimese hoidmine vahi all on siiski vähemkulukam, sest sotsiaalprogramme sellisel juhul ei kasutata ja

isikule ei anta eririietust, kuid Justiitsministeeriumi hinnangul maksab isiku vahi all siiski mitte vähem kui 800 eurot kuus.

Kui isikule kohaldatakse kohtuotsuse alusel psühhiaatrilist sundravi (so meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahend), siis 2012. aastal on tema 1 kuu ülalpidamiskulu 1713 eurot. Summa tuleneb lepingulisest psühhiaatrilise sundravi voodipäeva maksumusest. Psühhiaatrilisel sundraval on kulu seega 5,6 korda suurem, kui keskmine pension.

Riikliku pensionikindlustuse seadus sätestab, et kui pensionäriil on ülalpeetavaid, makstakse ülalpeetavatele riiklikku pensioni järgmises suuruses:

1) ühe	ülalpeetava	puhul	25	protsenti	pensionist;
2) kahe	ülalpeetava	puhul	50	protsenti	pensionist;
3) kolme ja enama	ülalpeetava	puhul	75	protsenti	pensionist.

Seega tagab riikliku pensionikindlustuse seadus pensioni maksmise ülalpeetavatele ja seega kaitse perekonnale.

OSA VII – PEREHÜVITIS

Artikkel 40

Muudatusi pole.

Artikkel 41

A. Viidatakse koodeksi Artikli 41 lõikele (b).

B. Muudatusi pole.

C. Värskendatud statistilised andmed (*Jagu II Artikkel 74*):

Jagu II Artiklis 74 ei sobi otseselt statistiliste andmete saamiseks nende isikute kohta, keda puudutab Riiklike peretoetuste seadus. Seetõttu koodeksi Artikli 41 nõuete täidetuse näitamiseks loetakse kaitstavate isikute arv võrdseks majanduslikult aktiivses eas (vanuses 15–64) meessoost elanike koguarvuga.

- a) 2010. aastal oli Eesti meessoost elanikke vanuses 15–64 aastat 436 058 inimest (Eesti Statistikaamet);
- b) 2010. aastal oli Eesti elanikkonna koguarv (aastane keskmine) 1 339 928 inimest (Eesti Statistikaamet);

- c) kaitstavate isikute arv moodustab 32,5% elanike koguarvust.

Artikkel 42

Viidatakse koodeksi Artikli 42 lõikele (a).

Vanemahüvitise ülempiir 2012. aastal on 2143,41 eurot. Vanemahüvitise ülempiir 2011. aastal oli 2157,03 eurot. Ülempiir arvutatakse üle-eelmise kalendriaasta keskmise palga alusel.

Muid muudatusi pole.

Artikkel 43

Muudatusi pole.

Artikkel 44

A. Tavalise meeslihttöölise brutopalk. 2011. aasta lõpus oli 560 eurot (vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni).

B. Peretoetuste (v.a vanemahüvitis ja lapse sünnitoetus (ühekordne)) kogukulu 2011. aastal oli 93,9 miljonit eurot (Sotsiaalministeeriumi andmed), mis teeb keskmiselt 7,825 miljonit eurot kuus.

C. i. Laste arv (keskmise, kelle kohta makstakse lapsetoetust) oli 2011. aastal 219 398 (Statistikaameti andmed, laste arv vanuses 0-15 aastat)

ii. 2010. aasta lõpus moodustas peretoetuste koguväärtus 6,37% tavalise meeslihttöölise brutopalga ja kõikide elanike laste koguarvu korrutisest.

Artikkel 45

Muudatusi pole.

VIII OSA – EMADUSHÜVITIS

Artikkel 47

Muudatusi pole.

Artikkel 48

- A. Viidatakse koodeksi Artikli 48 lõikele (b).
- B. Muudatusi pole.
- C. Vaata Artikli 15 punkt C all esitatud informatsiooni.
- D. Muudatusi pole.

Artikkel 49

Muudatusi pole.

Artikkel 50

A. Rahalise emadushüvitise (sünnitushüvitise) suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 65.

B. Värskendatud statistilised andmed (Jaod I ja V, Artikkel 65):

a. Ravikindlustuse seaduse § 54 lg 1 p 4 kohaselt on sünnitushüvitise määr 100% kindlustatu eelneva kalendriaasta brutotöötasust. Rasedus- ja sünnituspuhkuse arvestamise aluseks on kindlustatu keskmine ühe päeva tulu, mille kohta maksti sotsiaalmaksu. Kindlustatu keskmise ühe päeva tulu arvutamise kohta vt. vajadusel ka Artikli 16 all esitatud informatsiooni.

Sünnitushüvitis kuulub maksustamisele tulumaksuga. 2011 aastal oli ja 2012. aastal on maksumäär 21% ja tulumaksuvaba miinimum 144 eurot).

Hüvitise saamiseks ei ole kehtestatud arvesse mineva töötasu ülempiiri. Samuti ei ole kehtestatud ülempiiri töötasule, millelt makstakse sotsiaalmaksu. Siiski, füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlustulu on sotsiaalmaksuga maksustatav ainult 15-kordse miinimumpalgalt arvutatavalt summalt. (Sotsiaalmaksu seaduse § 2 lg 1 p 5). 2011. aastal oli miinimumpalk 278,02 eurot kuus ja vastavalt sellele oli sotsiaalmaksuga maksustatava tulu ülempiir füüsilisest isikutest ettevõtjate jaoks 4170,30 eurot kuus. Alates 1. jaanuarist 2012. a on miinimumpalk täistööaja korral 290 eurot kuus.

b, c. 2011. aastal oli Artikli 65, lõige 6 (c) kohaselt välja valitud meesoskustöölise kuu brutotöötasu 930,91 eurot.

d. Standardse hüvitisesaaja emadushüvitise suurus 2011. aastal oli ühes kuus:

$$1,00 * 930,91 = 930,91 \text{ eurot}$$

g. Standardse hüvitisesaaja emadushüvitise brutoasendusmäär on:

$$930,91 / 930,91 = 100\%.$$

Artikkel 51

Muudatusi pole.

Artikkel 52

1. Muudatusi pole.

2. Muudatusi pole.

3. Muudatusi pole.

PART IX – TÖÖVÕIMETUSHÜVITIS

Artikkel 54

Muudatusi pole.

Artikkel 55

A. Viidatakse koodeksi Artikli 55 lõikele (b).

B, C. Vt. Artikli 27 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 56

A. Rahvapensioni määr on miinimumtagatiseks töövõimetuspensioni määramisel. 2012. aastal on rahvapensioni määr 134, 10 eurot kuus.

Sellisest arvutusmeetodist tulenevalt on täieliku töövõime kaotusega isiku töövõimetuspension võrdne või suurem (aga ei saa olla väiksem) kui sellise isiku vanaduspension, kelle pensioniõiguslik staaž on 30 aastat. 2012. aastal on 30-aastase

pensionioigusliku staažiga isiku vanaduspension 255, 66 eurot kuus (vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni). Muid muudatusi ei ole.

Kõikide riiklike pensionide maksustamise kohta (sealhulgas töövõimetuspensionid) vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Jaod I ja II Artikkel 66

- a. Tavalise meeslihttöölise valiku kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.
- b. 2011. aastal oli tavalise meeslihttöölise brutopalk 560 eurot ja netopalk 455 eurot ja 83 senti (vt. ka Artikli 28 all esitatud informatsiooni).
- c. Standardse hüvitisesaaja (täielikult töövõimetu isiku) töövõimetuspension 2011. a. lõpus oli vähemalt 244,95 eurot. Seega ei ole see võrreldes 2010. aastaga muutunud.
- d, e. Kahe lapsega standardsele hüvitisesaajale makstav peretoetuse summa 2011. aastal oli 38,35 eurot kuus. Peretoetuse maksmine ei sõltu vanemate töötamisest või mõne muu sotsiaalkindlustushüvitise saamisest, s.t. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka töövõimetuse perioodil.
- f. 2010. a. moodustas standardse hüvitisesaaja töövõimetuspension:
 $(244,95 + 38,35) / (455,83 + 38,35) = 57,3\%$ tavalise meeslihttöölise netopalgast.

C. Makstava pensioni regulaarse ümberarvutamise kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 57

- 1. Muudatusi pole.
- 2. Täieliku töövõimetuse kaotusega inimese rahvapension töövõimetuse alusel on 100% rahvapensioni määrast. 2012. aastal on rahvapensioni määr 134,10 eurot
2012. aastal on rahvapension määr 134,10 eurot kuus ning 40%-lise töövõime kaotusega isiku rahvapension on 53,64 eurot.

Artikkel 58

Muudatusi pole.

X OSA – TOITJAKAOTUSHÜVITIS

Artikkel 60

1. 01.07.2010 jõustus uus perekonnaseadus ning seega eelmistes raportites esitatud viide enam ei kehti.
2. Viidatakse koodeksi Artikli 60 lõikele 2.

Muudatusi pole.

Artikkel 61

- A. Viidatakse koodeksi Artikli 61 lõikele (b).
- B. Vt. Artikli 27 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 62

A. Toitjakaotuspension perekonna korral, kus on abikaasa 2 lapsega, võrdne või suurem (aga ei saa olla väiksem) kui sellise isiku vanaduspension, kelle pensioniõiguslik staaž on 30 aastat. 2012. aastal on 30-aastase pensioniõigusliku staažiga isiku vanaduspension 255, 66 eurot kuus. (vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni). Vastavalt siis oli 2012. aastal 2 lapsega abikaasa toitjakaotuspension vähemalt 255, 66 eurot kuus.

Jaod I ja IV Artikkel 66

- a. Tavalise meeslihttöölise valiku kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.
- b. 2011. aastal oli tavalise meeslihttöölise brutopalk 560 eurot ja netopalk 455 eurot ja 83 senti (vt. ka Artikli 28 all esitatud informatsiooni).
- c. 2011. aastal oli standardse hüvitisesaaja (2 lapsega abikaasa) toitjakaotuspension vähemalt 244,95 eurot.
- d, e. Standardsele hüvitisesaajale makstava peretoetuse summa 2010. aastal oli 38,35 (eurot kuus).
- f. 2011. aastal moodustas standardse hüvitisesaaja toitjakaotuspension:
 $(244,95 + 38,35) / (455,83 + 38,35) = 57,3\%$ tavalise meeslihttöölise netopalgast.

C. Makstava pensioni regulaarse ümberarvutamise kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 63

1. Viidatakse koodeksi Artikli 63 lõigetele 1 ja 2.

Muudatusi pole.

2. 2012. aastal on rahvapensioni määr 134, 10 eurot.

5. Muudatusi pole.

Artikkel 64

Muudatusi pole.

XII OSA – ÜHISÄTTED

Artikkel 69

1. V, VI osa (*pika-ajalised rahalised hüvitised*), IX ja X

Vastuseks Komitee küsimusele kuuenda raporti kohta selgitame järgmist.

Eesti Haigekassa järgib haldusmenetluse seaduses ja töötuskindlustuse seaduses ettenähtud sätteid menetluste kohta, mis puudutavad isikute avaldusi. Eelnimetatud seadused näevad ette menetluse ja tähtaja Töötukassa poolt väljastatud haldusaktide vaidlustamiseks. Kõik Töötukassa otsused sisaldavad vaidlustamisviidet. See tähendab, et otsus sisaldab osa, mis nimetab vaidlustamise tähtaja ning täpsustab organi, mille läbi on isikul võimalik tema suhtes väljastatud haldusakti vaidlustada. Lisaks eelöeldule on isikute vaidlustamisõiguse paremaks rakendamiseks haldusaktide vaidlustamise võimalusi ja tähtaegu selgitatud Töötukassa koduleheküljel. Isikutel on samuti võimalik vastava teema kohta informatsiooni ja selgitusi saada läbi Töötukassa abiliini.

Eesti Haigekassa menetleb isikute taotlusi haldusmenetluse seaduses, Eesti Haigekassa seaduses ja ravikindlustuse seaduses ning Eesti Haigekassa põhimääruses sätestatud alustel. Haldusakti vaidlustamise korral juhendub haigekassa eelkõige haldusmenetluse seaduses sätestatud vaidlusmenetluse regulatsioonidest. Kõik haigekassa juhatuse otsused ja haigekassa piirkondlike osakondade direktorite korraldused sisaldavad vaidlustusviidet, milles on selgelt väljendatud isiku poolt haldusakti vaidlustamisega seotud kord ja tingimused. Isikutele

annavad selgitusi nii haigekassa keskosakonna ja piirkondlike osakondade pädevad töötajad. Esimeseks kontaktiks on sobivaim ja lihtsam oma õiguste kaitse küsimustele vastuste saamine infotelefonis.

Sotsiaalkindlustusameti kodulehekülj pakub informatsiooni kõigi riigi poolt makstavate hüvitiste liikide kohta, samuti menetluste kohta, mis puudutavad hüvitiste taotlemist. Sotsiaalkindlustusameti abiliin töötab tööpäeviti alates kella üheksast hommikul kuni viieni õhtul ning pakub isikutele ja asutustele tasuta asjakohast informatsiooni. Samuti on loodud informatsiooni saamiseks võimalus rääkida klienditeendinduse spetsialistidega seitsmeteistkümmes kohalikus klienditeeninduskeskuses. Nendes keskustes on saadaval ka infolehed erinevate hüvitiste liikide kohta. Hüvitise määramise kõikides etappides tuleb isikule väljastada vastav otsus (elektroniliselt isiku elektronkirja aadressile, paberil postiaadressile või isikuliselt kleinditeeninduskeskuses), mis peab sisaldama viidet võimaluse kohta otsus edasi kaevata pensionikomisjonis või halduskohtus, et vaidlustada otsus juhul, kui isik ei nõustu otsusega ja seega tagada vaidlustamisõigus.

Vanadus-, töövõimetus- ja toitjakaotushüvitisi puudutavate otsuste vaidlustamise õigus on tagatud Riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 33 ja §-s 40. Riikliku pensioni määramise otsuse teeb kohaliku pensioniameti direktor, direktori asetäitja, struktuuriüksuse juht või kohaliku pensioniameti struktuuriüksuse juhataja asetäitja. Pensioni taotlemise, määramise, ühelt pensioniliigilt teisele üleviimise, pensioni ümberarvutamise ja pensioni maksmise küsimustes tekkinud vaidlusi lahendavad pensionikomisjonid, mis moodustatakse sotsiaalministri poolt igas pensioniametis (§ 33 lg 2). Pensioniameti direktori, tema asetäitja või struktuuriüksuse juhi või pensionikomisjoni otsusega mittenõustumise korral võib pensioni taotleja (pensionär) pöörduda halduskohtusse kolme kuu jooksul (seaduse § 40 lg 1). Kui isik ei nõustu arstliku töövõimetus ekspertiisi otsusega, võib ta pöörduda Sotsiaalkindlustusameti juures asuvasse vaidluskomisjoni, kes korraldab täiendava ekspertiisi. Kui isik ei nõustu täiendava ekspertiisi otsusega, võib ta pöörduda halduskohtusse kolme kuu jooksul (§ 40 lg 1 ja lg 2).

Osad II, III, VI (raviteenused ja lühiajalised rahalised hüvitised) ja osa VIII

Muudatusi pole.

IV osa

Muudatusi pole.

VII osa

Muudatusi pole.

Artikkel 70

1. Muudatusi pole.
2. Eesti ei ole aktsepteerinud VI osa.
5. Muudatusi pole.
6. Viimasel aastal tehtud muudatused on toodud käesoleva aruande vastavates osades.
7. Muudatusi pole.

Artikkel 71

Muudatusi pole

* * *

Vastuseks Komitee küsimusele kuuenda raporti kohta selgitame järgmist (artikli 71 lg 2 kohta).

Eesti õigussüsteemis puuduvad konkreetsed õigusaktid, mis reguleerivad üksikisikute ja sotsiaalkindlustusorganite omavahelist koostalitust sotsiaalkindlustuse valdkonnas. Sellele vaatamata on vastu võetud üldised sätted, nagu näiteks isikuandmete kaitse seadus, avaliku teabe seadus, andmekogude seadus (Tõlkimise käigus tehtud märkus – esitatud informatsioon on aegunud. Seadus on kehtetu alates 2007. aastast.) ja õigusaktid, mis on välja antud eelnimetatud seaduste alusel.

Isikuandmete kaitse seadus sätestab üldprintsibid isikuandmete töötlemise lubatavuse kohta ning nõuded isikuandmete töötlemiseks, samuti andmesubjekti õigused tema isikuandmete töötlemisel ning riigi järelvalve isikuandmete töötlemise üle, mis peaks tervikuna tagama üksikisikute põhiseaduslike õiguste kaitse.

Avaliku teabe seaduse peamine eesmärk on tagada avalike ülesannete täitmise käigus saadud ja loodud erinevates riiklikes andmebaasides sisalduvate andmete ligipääsetavus. Seadus sätestab juriidilise aluse avaliku teabele juurdepääsu võimaldamiseks ja sellise teabe saamiseks ning seab eesmärgiks riiklike andmebaaside kasutajasõbralikkuse institutsioonikeskuse asemel, kasutades selleks ühtainust andmevahetuse keskust (X-tee). X-tee teenuse kaudu on isikutel õigus tutvuda igasuguse riiklikes andmebaasides sisalduva ja

neid puudutava informatsiooniga, mida võidakse kasutada nende kohta tehtavate otsuste tegemisel.

Eesti Töötukassa ja üksikisikute koostalituse valdkond on eelkõige reguleeritud ülalnimetatud seadustega ja õigusaktidega, mis on välja antud eelnimetatud seaduste alusel. Töötukassa puhul reguleerib tema tegevust ka töötuskindlustuse andmekogu põhimäärus. Lisaks eelnevale võivad inimesed tutvuda nende poolt esitatud avalduste ja nende suhtes tehtud otsustega Töötukassa iseteenindusportaalil.

Eesti Haigekassa poolt isikutega suhtlemine elektroonilise andmevahetuse teel on sätestatud samuti ülalnimetatud seadustes ja nende alusel välja antud seadusandlusel. Isikute andmete elektrooniline töötlemine on reguleeritud spetsiifilisemalt Eesti Haigekassa seaduses ja ravikindlustuse seaduses ja selle alusel Eesti Haigekassa nõukogu poolt kinnitatud ravikindlustuse andmekogu põhimääruses. Isikule on kättesaadavad tema kindlustuskaitset puudutavad andmed, hüvitiste andmed ja ravimite andmed kättesaadavad internetis.

Sotsiaalkindlustusameti puhul ja sotsiaalkindlustuse valdkonnas kasutatakse vanemahüvitise määramiseks näiteks konsolideeritud protseduurilisi sätteid ning sellisel juhul kasutatakse kolme riikliku registri andmeid (riiklik pensionikindlustuse register, rahvastikuregister ja ravikindlustuse andmekogu) ja seega kohalduvad kohalduvad vanemahüvitise seadus, avaliku teabe seadus ja isikuandmete kaitse seadus (vanemahüvitise seaduse § 8).